

Pregledni članak/
Review paper
Prihvaćeno: 1. listopada 2018.

izv. prof. art. dr. sc. Antoaneta Radočaj-Jerković

Umjetnička akademija u Osijeku, Osijek

dr. sc. Tihana Škojo

Umjetnička akademija u Osijeku, Osijek

Majda Milinović, mag. mus.

Umjetnička akademija u Osijeku, Osijek

ZBORSKO PJEVANJE KAO OBLIK NEFORMALNOG UČENJA I NJEGOV UTJECAJ NA FORMIRANJE DJEČJIH GLAZBENIH PREFERENCIJA

Sažetak: U desetogodišnjoj primjeni otvorenog modela u nastavi je Glazbene kulture u primarnom obrazovanju, osim slušanja glazbe i usvajanja muzikoloških sadržaja, pjevanje utvrđeno kao najčešća izabrana aktivnost. Zanimanje za tu aktivnost u nižim razredima nadovezuje se na sustavno i kvalitetno provođenje pjevanja u predškolskim ustanovama i u aktivnosti zborskog pjevanja. Organizirane su aktivnosti zborskog pjevanja, kao dio neformalnog učenja glazbe, zbog brojnih pozitivnih karakteristika najprisutniji oblik izvannastavnog stjecanja glazbenog znanja i razvoja glazbenih sposobnosti kod djece predškolskog uzrasta i učenika. U aktivnostima zborskog pjevanja glazbenim se i pjevačkim razvojem učenika sustavno djeluje na razvoj njihovih glazbenih preferencija te se utječe na formiranje stavova o estetski vrijednoj glazbi. U radu je predstavljeno istraživanje koje je provedeno u rasponu od godinu dana s ciljem ispitivanja glazbenih preferencija učenika primarnog obrazovanja te utvrđivanja utjecaja strukturirane glazbene poduke unutar pjevačkog zbora na glazbene preferencije.

Ključne riječi: glazbene preferencije, neformalno glazbeno učenje, zbarske aktivnosti

UVOD

Početno formalno učenje glazbe ostvaruje se nastavom Glazbene kulture u primarnom obrazovanju, a provodi se prema aktualnom nastavnom programu utvrđenom 2006. godine, s ciljem uvođenja učenika u glazbenu kulturu upoznavanja osnovnih elemenata glazbenoga jezika, razvijanja glazbene kreativnosti, uspostavljanja i usvajanja vrijednosnih mjerila za procjenjivanje glazbe (Nastavni plan i program za osnovne škole, 2006, 66). Sukladno otvorenom kurikulumskom modelu, to se formalno učenje ostvaruje kombiniranjem nastavnih aktivnosti pjevanja, slušanja glazbe, sviranja i elemenata glazbene kreativnosti vodeći se psihološkim načelom (Rojko, 2012a, 132) koje ukazuje na potrebu uvažavanja činjenice kako učenici vole glazbu i žele se njom aktivno baviti te da je potrebno odabrati one aktivnosti koje

će uz uvažavanje različitosti u stupnju glazbenih sposobnosti i razvojnih vještina dovesti do ostvarivanja ishoda učenja. Sukladno prirodi predmeta, središnje mjesto u glazbenoj nastavi pripada aktivnosti slušanja glazbe i upoznavanja glazbe. Kompetentno vođenom aktivnošću učenici aktivno i motivirani konkretnim zadacima slušaju i upoznaju umjetnički vrijednu i lijepu glazbu te grade temelj za daljnji razvoj sposobnosti estetskog procjenjivanja glazbe. Pjevanje je, uz slušanje, najprisutnija i najomiljenija aktivnost u nastavi Glazbene kulture u primarnom obrazovanju (Vidulin-Orbanić, 2002; Svalina, 2015). U pjevanju učenici aktivno sudjeluju izvodeći glazbu, ali tek ovisno o učiteljevim glazbenim sposobnostima, dobrom osjećaju za intonaciju, metar i ritam, razvijenoj glazbenoj memoriji i vještini lijepog pjevanja (Šulentić Begić, 2013), te iznimno razvijenim metodičkim kompetencijama ta aktivnost može prerasti iz funkcionalne u umjetničku razinu.

Sve su aktivnosti u nastavi Glazbene kulture već od prve godine poučavanja utemeljene, osim na psihološkom, i kulturno-estetskom načelu koje ciljno implicira oblikovanje glazbenog ukusa učenika kao ustaljene sposobnosti vrednovanje glazbe (Mirković-Radoš, 1996). Kako bi se dosegnule utvrđene odgojno-obrazovne vrijednosti, razvidna je potreba sustavnog i kompetentnog usmjeravanja glazbenih preferencija učenika.

Glazbene su preferencije kratkoročne procjene sviđanja na koje, sukladno dobi učenika, u većoj ili manjoj mjeri utječu brojni čimbenici; od emocionalnih, kognitivnih, društvenih i kulturnih, te fiziološke pobuđenosti, poznatosti glazbe, karakteristika glazbe i osobina slušatelja (Dobrota i Reić, 2016). Suvremena je glazbeno-psihološka znanost temeljem brojnih istraživanja utvrdila utjecaje pojedinih glazbenih elemenata na preferencije učenika od šest do deset godina. Najcjelovitija i najbrojnija su istraživanja utjecaja tempa na preferencije djece te dobi. Wapnick (1980); Sims (1987); LeBlanc i sur. (1988) te Montgomery (1996) zaključuju kako učenici iskazuju veće preferencije prema glazbi bržeg tempa. Zenatti (1993) u svojim rezultatima ističe kako se s porastom dobi povećavaju preferencije prema konsonantnim o odnosu na disonantna te tonalnim u odnosu na atonalna glazbena djela. Flowers (1988) u istraživanju ukazuje kako su učenici otvoreni prema tonskim rodovima, a LeBlanc (1996) naglašava prisutnost faze otvorenosti u pogledu glazbenih stilova kod djece rane školske dobi. Na otvorenost na nova glazbena iskustva ukazuje i Hargreaves (2006) te Škojo, Radočaj-Jerković i Milinović (2016), a Gordon (1965) upozorava kako je prijelomni trenutak za širenje glazbenih preferencija između trećeg i četvrtog razreda osnovne škole.

S obzirom na zaključke iskazanih istraživanja koja ističu otvorenost djece u ranoj školskoj dobi za različita glazbena iskustva, a sukladno relevantnim istraživanjima glazbenih psihologa u kojima se naglašava kako je optimalno razdoblje za razvoj glazbenih sposobnosti djece do devete godine, uz posebno isticanje količine i kvalitete glazbenih iskustava koju djeca primaju do navedene dobi (Gordon, 1999 prema Thomas, 2008), te svjesni činjenice kako je jedina glazbena poduka za većinu učenika povezana isključivo s nastavom Glazbene kulture kojoj je učenik izložen samo jedan školski sat tjedno, potrebno je razmisliti o većoj aktualizaciji sudjelovanja uče-

nika u oblicima neformalnog glazbenog učenja koje će doprinijeti njihovom glazbenom i estetskom, ali i cjelokupnom kognitivnom, motoričkom, emocionalnom te socijalnom razvoju.

ZBORSKO PJEVANJE I ESTETSKI ODGOJ DJETETA

Najčešći oblici neformalnih glazbenih aktivnosti u predškolskoj i ranoj školskoj dobi proizlaze iz odrednica psihološkog načela (Rojko, 1996) koje je u glazbenoj pedagogiji definirano kao sklonost učenika prema aktivnom muziciranju, odnosno pjevanju, sviranju ili pokretu uz glazbu. Znatan broj djece te dobi pokazuje interes za navedene glazbene aktivnosti koje predstavljaju prvu sponu u procesu stjecanja glazbenih znanja, razvijanja glazbenih vještina i sposobnosti. Zborsko pjevanje kao jedna od najdostupnijih glazbenih izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti (Radočaj-Jerković, 2017) na kvalitetan način odgovara na potrebu učenika za aktivnim muziciranjem i omogućuje im istražiti glazbene potencijale u okruženju koje uključuje raznolike glazbene sadržaje. Iako je rad u okviru dječjih pjevačkih zborova primarno usmjeren na razvoj pjevačkih potencijala učenika, unapređenje učeničkih pjevačkih vještina, usvajanje i interpretaciju određenog glazbenog repertoara, pripremu i uvježbavanje javnih nastupa te drugih sadržaja koji su neposredno povezani s izravnim sastavnicama rada s pjevačkim zborom, u kontekstu rada s pjevačkim zborom mlađe školske dobi potrebno je posebno istaknuti i one sastavnice koje nisu isključivo povezane samo s aktivnosti zborskog pjevanja, nego pripadaju sferi općeg glazbenog odgoja te su važne za postizanje cjelovitog kognitivnog, emocionalnog, socijalnog, tjelesnog i glazbeno-estetskog razvoja učenika.

Denac (2004) ističe da je u kontekstu cjelokupnog razvoja dječje glazbene osobnosti glazbeni odgoj važan dio umjetničkog, odnosno estetskog odgoja koji utječe na cjelokupni afektivni, socijalni, kognitivni i psihomotorički razvoj djeteta. U kojoj će se mjeri cjelokupni glazbeni potencijal djeteta razviti, ovisi o psihofizičkim predispozicijama i glazbenom okruženju u kojem ono odrasta. Više autora smatra da je poticajna glazbena sredina jedan od važnih faktora koji utječu na razvoj glazbenih potencijala djece (Čudina-Obradović, 1991; Dobrota, 2007; Manasteriotti, 1982; Šulentić Begić i Bubalo, 2014), odnosno nedostatak pozitivne stimulacije u obitelji, ustanovi odgoja i obrazovanja ili drugih neformalnih odgojnih čimbenika može prouzročiti gubitak interesa za glazbu te usporavanje ili čak zaustavljanje razvoja glazbenih sposobnosti.

Manasteriotti (1982) navodi kako će se djeca koja žive u sredini u kojoj nemaju doticaja s umjetnošću sporije razvijati u odnosu na djecu koja odrastaju u umjetnički poticajnoj sredini koja utječe na stvaranje njihovog estetskog odnosa prema umjetnosti. Dobrota (2007) također ističe važnost odrastanja u glazbeno poticajnom ozračju te naglašava kako na razvoj dječjih glazbenih sposobnosti utječu okolnosti okruženja koje će, ako su pozitivne, utjecati na uspješno ostvarivanje temeljnog cilja glazbenog odgoja, a to je estetski odgoj.

Estetski pristup glazbenom odgoju i obrazovanju zagovaraju i autori kao što su Schwardon (1967), Adorno (1972), Jorgensen (1994) i Reimer (1997) koji uvažavaju je-

dino estetsku dimenziju glazbe, pri čemu inzistiraju na estetskoj primjerenosti čak i one glazbe koja se usvaja, uči i izvodi u najranijoj dobi. U području dječjeg zorskog pjevanja takav bi pristup značio estetski odgoj putem odabira i rada na estetski vrijednom glazbenom programu u estetski prihvatljivim odgojnim uvjetima rada. Jorgensen (1994) smatra da je u najranijim odgojno-obrazovnim procesima, iako estetski pristup pokazuje snažan odgojni potencijal, potrebno uvažavati i prisutnost utilitarističkih ciljeva glazbenog obrazovanja koji su usmjereni na dostizanje praktičnih glazbenih ciljeva.

Hylton (1995) ističe da se estetski odgoj u zorskome pjevanju ostvaruje putem estetskih iskustava prilikom izvođenja, procesa pripreme i osvježivanja osobnog doživljaja pri sudjelovanju u stvaranju glazbene umjetnosti. S tim u vezi valja promatrati dječji pjevački zbor kao posebno pozitivno glazbeno okruženje koje polaznicima od najranije dobi pruža mogućnost usvajanja glazbenih znanja, razvoja glazbenih vještina i sposobnosti posredstvom umjetničkih, glazbeno-estetskih i kulturno-estetskih vrijednosti koje su inkorporirane u svakodnevni rad na zorskim pokusima te posredstvom javnog djelovanja zbora utječu i na stvaranje estetski posebno kvalitetnog društvenog ozračja u životu škole, obitelji i zajednice (Moelants, 2012).

METODOLOGIJA

CILJ I PROBLEM ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno s ciljem utvrđivanja razlika u glazbenim preferencijama prema određenim glazbenim stilovima kod učenika najranije školske dobi u dvjema točkama mjerenja u razdoblju od godinu dana. Uspoređeni su rezultati dviju skupina djece od kojih je jedna sudjelovala u dodatnoj, strukturiranoj glazbenoj poduci u okviru pjevačkog zbora, a druga nije. Također se željelo utvrditi postojanje eventualnih promjena koje su nastale uslijed nastavka utjecaja neformalnog glazbenog obrazovanja unutar aktivnosti dječjeg pjevačkog zbora kod prve skupine učenika te uslijed pojavnosti formalnog obrazovanja u okviru nastave Glazbene kulture u prvom razredu osnovne škole kod učenika koji ne pohađaju aktivnosti zorskog pjevanja. Istraživanje se nadovezuje na istraživanje koje su autorice provele 2016. godine s istim skupinama djece. Prva je skupina djece od 2016. godine nastavila kontinuirano sudjelovati u radu iste izvanškolske aktivnosti dječjeg pjevačkog zbora, a druga je skupina, za koju je ustanovljeno da nije sudjelovala u strukturiranoj glazbenoj poduci te koja je u prvom istraživanju pohađala najstariju odgojnu skupinu ustanove predškolskog odgoja, u 2017. godini krenula u prvi razred osnovne škole.

U skladu s utvrđenim ciljem izdvojeni su sljedeći problemi istraživanja:

1. ispitati glazbene preferencije učenika s obzirom na vrstu poduke – prva skupina sudjeluje u radu dječjeg pjevačkog zbora, a druga skupina pohađa samo nastavu Glazbene kulture u općeobrazovnoj školi
2. ispitati stupanj prepoznavanja kategorija glazbenih stilova s obzirom na vrstu poduke
3. utvrditi postoje li razlike između glazbenih preferencija i stupnja prepoznavanja prema kategorijama glazbenih stilova kod učenika koji

- sudjeluju u radu dječjeg pjevačkog zbora i učenika koji ne sudjeluju u takvim izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima
4. utvrditi postoje li razlike između glazbenih preferencija učenika obiju skupina s obzirom na spol
 5. utvrditi postoje li razlike u stupnju prepoznavanja kategorija glazbenih stilova s obzirom na spol
 6. utvrditi postoje li razlike između glazbenih preferencija i stupnja prepoznavanja prema navedenim kategorijama glazbenih stilova kod djece obiju skupina u istraživanjima iz 2016. i 2017. godine.

METODA I SUDIONICI

Prvo istraživanje provedeno je u Osijeku u Glazbenoj radionici mladih Polifonija Osijek u kojoj djeluje Dječji zbor „Osječki zumbići“ i u Dječjem vrtiću „Sjenčica“. Ukupan uzorak čini 71 dijete predškolske dobi ($M = 25$; $\bar{Z} = 46$) (Tablica 1). Od ukupnog broja djece 32 djece sudjelovalo je u strukturiranoj glazbenoj poduci unutar dječjega zbora izvan dječjeg vrtića, a 39 nije sudjelovalo u strukturiranoj glazbenoj poduci. Istraživanje je provedeno u razdoblju od 30. svibnja do 13. lipnja 2016. godine.

Drugo istraživanje provedeno je u Osijeku s istom skupinom djece koja je nastavila pjevati u Dječjem zboru „Osječki zumbići“ Glazbene radionice mladih Polifonija Osijek te u Osnovnoj školi Frana Krste Frankopana jer je to škola u koju su se upisala djeca Dječjeg vrtića „Sjenčica“ koja su sudjelovala u prvom istraživanju, a za koju je ustanovljeno da nisu sudjelovala u dodatnoj glazbenoj poduci. Ukupan uzorak čini 67 djece ($M=24$; $\bar{Z}=43$) (Tablica 2), od kojih je 28 djece nastavilo sudjelovati u dječjem zboru izvan osnovne škole³, a 39 djece nije pohađalo glazbenu poduku. Istraživanje je provedeno u razdoblju od 24. travnja do 22. svibnja 2017. godine.

Tablica 1. Struktura uzorka sudionika prvog ispitivanja ($N = 71$).

Mjesto glazbene poduke	Dob	Spol	N
Dječji vrtić	od 4 do 7 godina $M = 5.46$	$M = 20$	39
		$\bar{Z} = 19$	
Dječji vrtić i glazbena poduka stečena unutar dječjeg zbora	od 5 do 7 godina $M = 6.16$	$M = 5$	32
		$\bar{Z} = 27$	

Tablica 2. Struktura uzorka sudionika drugog ispitivanja ($N = 67$).

Mjesto glazbene poduke	Dob	Spol	N
Osnovna škola	od 6 do 8 godina	$M = 20$	39
		$\bar{Z} = 19$	
Osnovna škola i glazbena poduka stečena unutar dječjeg zbora	od 6 do 8 godina	$M = 4$	28
		$\bar{Z} = 24$	

³ Četvero je djece u razdoblju od posljednjeg mjerenja napustilo zbor.

INSTRUMENTI I POSTUPAK ISTRAŽIVANJA

Za potrebe su istraživanja oblikovani upitnici sa svrhom ispitivanja glazbenih preferencija prema istim glazbenim stilovima koji su istraživani i u prvom istraživanju. Upitnicise sastoje od dvaju dijelova. Prvi dio upitnika sastoji se od dvaju pitanja koja se odnose na sociodemografska obilježja ispitanika, spol i dob djeteta. Drugi dio upitnika sadržava 20 glazbenih ulomaka umjetničke, popularne glazbe, glazbe svijeta i tradicijske glazbe, svaki prezentiran u svom karakterističnom dijelu, u trajanju 30-45 sekundi (Tablica 3). Ispitanici su nakon odslušanog glazbenog ulomka zaokruživanjem određenog emotikona (sviđa mi se, niti mi se sviđa niti mi se ne sviđa i ne sviđa mi se) procjenjivali stupanj sviđanja pojedinog ulomka. U sljedećem su dijelu ispitanici na ljestvici od jedan (poznato) do dva (nepoznato) procjenjivali poznatost svakog pojedinog odslušanog glazbenog ulomka. Prije oblikovanja rezultata vrijednosti su čestica rekodirane. Ukupni rezultati za pojedine glazbene stilove oblikovani su kao aritmetičke sredine vrijednosti glazbenih primjera za svaku kategoriju, pri čemu veći rezultat predstavlja veći stupanj preferencija/sviđanja, kao i veći stupanj prepoznavanja glazbenih primjera.

Budući da razina prepoznavanja i poznatosti glazbenih primjera predstavlja jedan od važnih elemenata provjere, autorice su zadržale kategoriju glazbenog stila kao temeljni kriterij provjere, ali su primjere s kojima su djeca bila upoznata u prethodnoj provjeri zamijenile s trenutno aktualnim i karakterističnim primjerima ispitivanih glazbenih stilova. U području umjetničke glazbe, umjetničke glazbe za djecu, glazbe svijeta i hrvatske tradicijske glazbe vodilo se računa o zastupljenosti primjera koji su karakterom, izvođačkim sastavom i glazbenim sadržajem najbližiji primjerima prethodnog slušanja. U području popularne glazbe (strane, domaće i dječje) primijenjeni su isti kriteriji odabira primjera kao i prilikom prvog mjerenja, odnosno kriteriji su utvrđeni na temelju relevantnih domaćih i svjetskih top-ljestvica slušarnosti popularne glazbe (Billboard TOP 100 SONGS-year-end-charts, CMC Top 100, Top-lista Dječje televizije).

Ispitivanje je u potpunosti provedeno uz poštivanje etičkog kodeksa za istraživanja s djecom. Roditeljima je objašnjena svrha istraživanja te su potpisanim pristanikom dali dopuštenje za sudjelovanje njihove djece u istraživanju. Djeci je također objašnjena svrha istraživanja. Ispitanicima su dane točne upute o načinu provođenja glazbenog dijela ispitivanja pri čemu su glazbeni primjeri označeni bojama zbog lakšeg snalaženja u redoslijedu izvođenja pojedinog primjera. Ispitivanju su prisustvovali i učiteljice primarnog obrazovanja te voditeljice pjevačkih zborova koje su pomagale u realizaciji.

Nakon anketiranja i prikupljanja podataka uslijedila je obrada podataka. Izračunati su osnovni statistički parametri te su prikazani aritmetičkim sredinama, standardnim devijacijama, minimalnim i maksimalnim rezultatima. Obrada podataka napravljena je pomoću t-testova. Statistička obrada prikupljenih podataka provedena je pomoću statističkog programa IBM SPSS Statistics 20.

Tablica 3. Glazbeni primjeri u prvom i drugom zvučnom upitniku.

Glazbeni stil	Glazbeni primjeri u prvom zvučnom upitniku(2016.)	Glazbeni primjeri u drugom zvučnom upitniku (2017.)
Umjetnička glazba	-P. I. Čajkovski: Ščelkunčik, Ples šećerne vile -L. van Beethoven: Za Elizu -O. Messiaen: Egzotične ptice -W. A. Mozart: Mala noćna muzika KV 525, I. st. Allegro	-P. I. Čajkovski: Koncert za klavir i orkestar u b-molu, br. 1, op. 23, 1. st. -G. Verdi: Rigoletto, arija La donna e mobile -K. Stockhausen: Kontakte -J. Haydn: Gudački kvartet u C-duru, 2. st.
Dječja umjetnička glazba	-J. Rutter: The Mass of the Children, ulomak Little lamb -B. Bjelinski: Pjesma cipela -G. Bizet: Carmen, ulomak Avec La Garde Montante -W. A. Mozart: Wiegenlied K 350	-G. Puccini: La boheme, 2. čin (Dječji zbor) -B. Bjelinski: Kapljice, Tinta se prolila -W. A. Mozart: Laudate dominum -P. Gotovac: Brojalice
Popularna domaća glazba	- Petar Grašo: Moje zlato -Opća opasnost: Za svaku tvoju suzu	- Jelena Rozga: Udajem se -Mia Dimšić: Život nije siv
Popularna strana glazba	-W. Khalifa ft. C. Puth: See You Again -Adele: Hello	-Justin Bieber: Love Yourself -Justin Bieber: Sorry
Popularna glazba za djecu	-R. Lopez, K. A. Lopez: Frozen – Let it go - Tema iz crtanog filma Maša i medvjed -I. Begović Habuš: Prva ljubav to je (DZ „Librećići“) -A. Dedić: Nije lako bubamarcu (DZ „Zagrebački mališani“)	-Violetta: En mi mundo -Minions: Banana song -Zlatni hit 2016. Dječja televizija Genijalci: Procvjetala ružica -Osječki zumbiči: Mjesto za mene: Kuća luda
Glazbe svijeta	-Brazil: Samba -Indonezija: Gamelan	-Grčka: Syrtaki -Japan: Shomyo
Hrvatska tradicijska glazba	-Teče, teče bistra voda -Splitski plesovi	-Meknite se, vse gore, Hrvatsko zagorje -Falile se Kaštelanke, Dalmacija

REZULTATI I INTERPRETACIJA

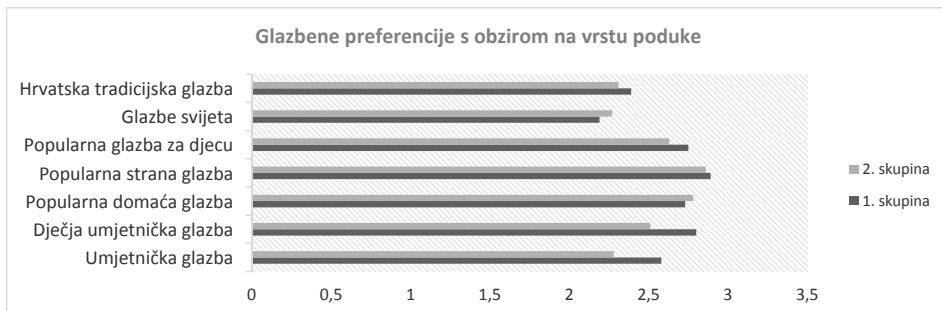
S obzirom na vrstu poduke rezultati istraživanja pokazuju da se učenicima koji pohađaju dječji pjevački zbor statistički značajno više sviđaju glazbeni primjeri umjetničke glazbe ($M=2.58$) i dječje umjetničke glazbe ($M=2.80$) u usporedbi s učenicima koji pohađaju samo nastavu Glazbene kulture u osnovnoj školi (Tablica 4). Među ostalim glazbenim stilovima nema značajnih razlika s obzirom na vrstu poduke.

Tablica 4. Glazbene preferencije učenika prvog razreda s obzirom na vrstu poduke.

	Mjesto glazbene poduke										t
	1.skupina – sudjelovanje u dječjem pjevačkom zboru					2.skupina – pohađanje nastave Glazbene kulture u OŠ					
	N	Min.	Max.	M	SD	N	Min.	Max.	M	SD	
Umjetnička glazba	28	1,00	2,00	2,58	0,264	39	1,00	2,50	2,28	0,398	3.45**
Dječja umjetnička glazba	28	1,00	2,25	2,80	0,307	39	1,00	3,00	2,51	0,464	2.95**
Popularna domaća glazba	28	1,00	2,00	2,73	0,319	39	1,00	3,00	2,78	0,510	-0.46
Popularna strana glazba	28	1,00	2,50	2,89	0,343	39	1,00	3,00	2,86	0,444	0.34
Popularna glazba za djecu	28	1,00	1,75	2,75	0,231	39	1,00	2,50	2,63	0,384	1.53
Glazbe svijeta	28	1,00	3,00	2,19	0,614	39	1,00	3,00	2,27	0,637	-0.47
Hrvatska tradicijska glazba	28	1,00	3,00	2,39	0,712	39	1,00	3,00	2,31	0,739	0.47

**Značajnost na razini $p \leq 0.01$

Na deskriptivnoj se razini može zaključiti kako se popularna strana glazba, popularna glazba za djecu i hrvatska tradicijska glazba nešto više sviđaju učenicima koji pohađaju dječji pjevački zbor, dok se učenicima koji ne sudjeluju u dječjem pjevačkom zboru nešto više sviđaju glazbeni primjeri koji pripadaju popularnoj domaćoj glazbi i glazbama svijeta (Grafčki prikaz 1). Iz navedenog je razvidno da postoje razlike u glazbenim preferencijama s obzirom na vrstu poduke pri čemu učenici koji pjevaju u pjevačkom zboru iskazuju veći stupanj sviđanja prema čak pet od sedam ponuđenih kategorija, a ovdje je posebno važno istaknuti statistički značajan stupanj sviđanja prema umjetničkoj glazbi kao kategoriji koja je temeljni predmet poučavanja u nastavi glazbe te je u odnosu na ostale ponuđene kategorije znatno manje prisutna u medijima kao i u svakodnevnom životu učenika.

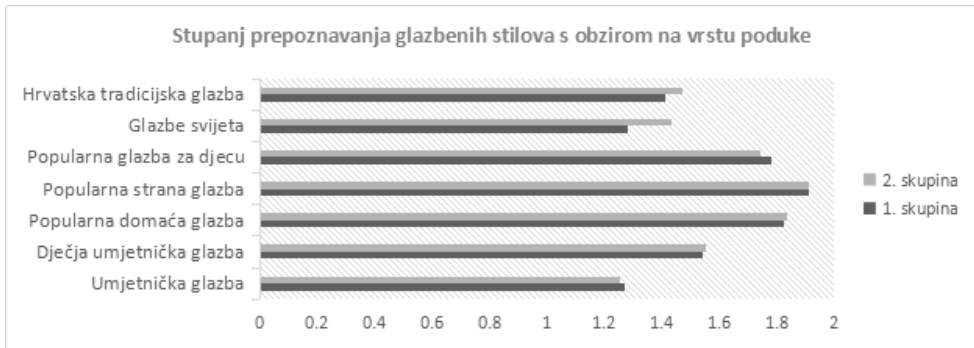
Grafčki prikaz 1. Prikaz rezultata glazbenih preferencija s obzirom na vrstu poduke.

Kada je riječ o stupnju prepoznavanja kategorija glazbenih stilova, nisu uočene statistički značajne razlike među skupinama. Naime, istraživanjem je utvrđeno da ne postoje statističke razlike između stupnja prepoznavanja glazbenih stilova kod učenika koji sudjeluju u radu dječjeg pjevačkog zbora i učenika koji ne sudjeluju u takvim izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima (Tablica 5). Takav rezultat potvrđuje nepristranost u provedbi istraživanja te dobar odabir primjera za ispitivanje preferencija jer nijedna skupina učenika nije poznavala primjere otprije. Stoga se može zaključiti da poznavanje primjera u ovom slučaju nije utjecalo na iskazan stupanj sviđanja.

Tablica 5. Stupanj prepoznavanja glazbenih stilova učenika prvog razreda s obzirom na vrstu poduke.

	Mjesto glazbene poduke										
	1.skupina – sudjelovanje u dječjem pjevačkom zboru					2.skupina – pohađanje nastave Glazbene kulture u OŠ					t
	N	Min.	Max.	M	SD	N	Min.	Max.	M	SD	
Umjetnička glazba	28	1,25	2,00	1,27	0,208	39	1,25	2,00	1,25	0,253	0.35
Dječja umjetnička glazba	28	1,00	1,75	1,54	0,216	39	1,00	2,00	1,55	0,266	-0.21
Popularna domaća glazba	28	1,00	2,00	1,82	0,279	39	1,00	2,00	1,83	0,350	-0.15
Popularna strana glazba	28	1,00	2,00	1,91	0,274	39	1,00	2,00	1,91	0,253	0.01
Popularna glazba za djecu	28	1,00	1,50	1,78	0,163	39	1,00	2,00	1,74	0,259	0.76
Glazbe svijeta	28	1,00	2,00	1,28	0,345	39	1,00	2,00	1,43	0,432	-1.52
Hrvatska tradicijska glazba	28	1,00	2,00	1,41	0,431	39	1,00	2,00	1,47	0,428	-0.59

Na deskriptivnoj razini učenici koji su uključeni u dječji pjevački zbor u većem stupnju prepoznaju glazbene primjere umjetničke glazbe i popularne glazbe za djecu, dok učenici koji ne sudjeluju u dječjem pjevačkom zboru u nešto većem stupnju prepoznaju primjere koji pripadaju kategorijama glazbe svijeta i hrvatska tradicijska glazba. Obje skupine u podjednakoj mjeri prepoznaju glazbene primjere popularne domaće i strane glazbe te dječje umjetničke glazbe (Grafički prikaz 2).

Grafički prikaz 2. Prikaz prepoznavanja glazbenih stilova s obzirom na vrstu poduke.

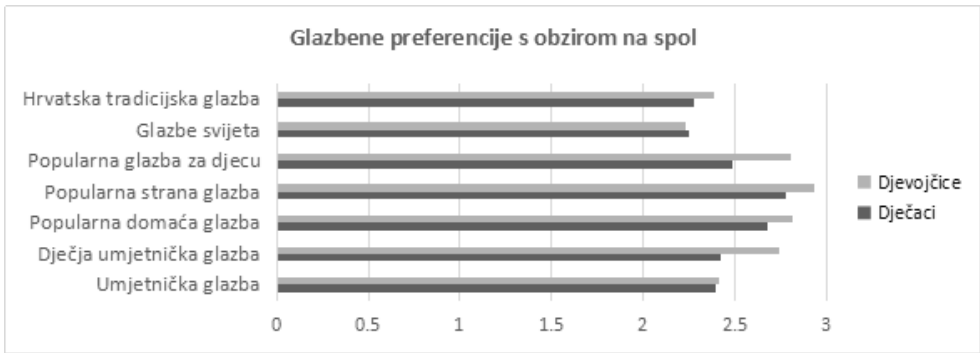
Utvrđeno je postojanje statistički značajnih razlika između glazbenih preferencija s obzirom na spol učenika. Iz dobivenih je rezultata razvidna statistički značajna razlika u stupnju glazbenih preferencija prema dječjoj (umjetničkoj $t=-3.08$, $p \leq 0.01$) i dječjoj popularnoj glazbi ($t=-4.29$, $p \leq 0.01$), pri čemu djevojčice ($M=2.74$) značajno više preferiraju dječju umjetničku glazbu od dječaka ($M=2.42$) te također značajno više preferiraju popularnu glazbu za djecu ($M=2.80$) nego dječaci ($M=2.48$) (Tablica 6).

Tablica 6. Razlike u stupnju glazbenih preferencija učenika s obzirom na spol.

	M		Ž		t-test	Stupnjevi slobode
	M	SD	M	SD		
Umjetnička glazba	2,39	0,466	2,41	0,322	-0.17	65
Dječja umjetnička glazba	2,42	0,497	2,74	0,343	-3.08**	65
Popularna domaća glazba	2,67	0,602	2,81	0,309	-1.33	65
Popularna strana glazba	2,77	0,551	2,93	0,279	-1.57	65
Popularna glazba za djecu	2,48	0,416	2,80	0,201	-4.29**	65
Glazbe svijeta	2,25	0,643	2,23	0,621	0.11	65
Hrvatska tradicijska glazba	2,27	0,752	2,38	0,714	-0.61	65

**Značajnost na razini $p \leq 0.01$

Također je uočeno da djevojčice, uz iznimku kategorije glazbe svijeta, preferiraju gotovo sve glazbene kategorije više od dječaka (Grafički prikaz 3).

Grafički prikaz 3. Prikaz preferencija s obzirom na spol učenika.

Pri analizi je rezultata stupnja prepoznavanja kategorija glazbenih stilova također utvrđeno da postoji statistički značajna razlika u stupnju prepoznavanja popularne glazbe za djecu u odnosu na spol učenika ($t=-2.38$, $p<0.05$), pri čemu djevojčice ($M=1.81$) značajno bolje prepoznaju taj glazbeni stil od dječaka ($M=1.67$) (Tablica 7). Takav rezultat moguće je objasniti pojačanim interesom djevojčica te dobi za pjesme i pjevanje.

Tablica 7. Razlike u stupnju prepoznavanja kategorija glazbenih stilova s obzirom na spol.

	M		Ž		t-test	Stupnjevi slobode
	M	SD	M	SD		
Umjetnička glazba	1,22	0,244	1,28	0,229	-0.93	65
Dječja umjetnička glazba	1,59	0,253	1,53	0,239	1.04	65
Popularna domaća glazba	1,75	0,417	1,87	0,246	-1.51	65
Popularna strana glazba	1,92	0,241	1,91	0,273	0.15	65
Popularna glazba za djecu	1,67	0,227	1,81	0,210	-2.38*	65
Glazbe svijeta	1,39	0,442	1,36	0,383	0.34	65
Hrvatska tradicijska glazba	1,43	0,425	1,45	0,434	-0.15	65

*Značajnost na razini $p<0.05$

Posebno važan zadatak istraživanja bio je utvrditi postoje li razlike u rezultatima između dviju točki mjerenja. Ukupni rezultati koji se odnose na obje skupine učenika pokazali su da u odnosu na prvo i drugo mjerenje postoje statistički značajne razlike u stupnju glazbenih preferencija prema dvjema kategorijama: dječjoj umjetničkoj glazbi ($t=-3.14$, $p<0.05$), pri čemu su učenici u drugom mjerenju ($M=2.63$) iskazali statistički značajan porast sviđanja prema dječjoj umjetničkoj glazbi u odnosu na prvo mjerenje ($M=2.46$), i prema hrvatskoj tradicijskoj glazbi prema kojoj su u drugom mjerenju izrazili statistički značajan pad sviđanja ($t=5.00$, $p<0.05$) ($M=2.34$).

Tablica 8. Razlike u stupnju glazbenih preferencija prema kategorijama glazbenih stilova između prve (N = 71) i druge točke mjerenja (N = 67).

	1.točka mjerenja		2.točka mjerenja		t-test	Stupnjevi slobode
	M	SD	M	SD		
Umjetnička glazba	2,42	0,462	2,40	0,376	1.59	70
Dječja umjetnička glazba	2,46	0,499	2,63	0,429	-3.14*	70
Popularna domaća glazba	2,70	0,437	2,76	0,438	-0.57	70
Popularna strana glazba	2,82	0,339	2,87	0,402	1.04	70
Popularna glazba za djecu	2,63	0,422	2,68	0,332	-1.52	70
Glazbe svijeta	2,35	0,537	2,23	0,624	1.62	70
Hrvatska tradicijska glazba	2,74	0,376	2,34	0,724	5.00*	70

*Značajnost na razini $p < 0.05$

Po pitanju stupnja prepoznavanja različitih kategorija glazbenih stilova između rezultata prvog i drugog mjerenja pojavile su se statistički značajne razlike kod svih kategorija glazbenih stilova. Do značajnog povećanja stupnja prepoznavanja u drugom mjerenju došlo je kod kategorije dječje umjetničke glazbe ($t = -8.29$, $p < 0.05$), popularne domaće glazbe ($t = -6.06$, $p < 0.05$), popularne strane glazbe ($t = -5.19$, $p < 0.05$), popularne glazbe za djecu ($t = -3.01$, $p < 0.05$) i glazbi svijeta ($t = -2.31$, $p < 0.05$). Za glazbeni stil umjetničke glazbe ($t = 7.30$, $p < 0.05$) i hrvatske tradicijske glazbe ($t = 2.36$, $p < 0.05$) učenici su pokazali smanjenje stupnja prepoznavanja, odnosno pokazali su kako su te stilove značajno bolje prepoznavali u prvom mjerenju (Tablica 9).

Tablica 9. Razlike u stupnju prepoznavanja kategorija glazbenih stilova između prve (N = 71) i druge točke mjerenja (N = 67).

	1.točka mjerenja		2.točka mjerenja		t-test	Stupnjevi slobode
	M	SD	M	SD		
Umjetnička glazba	1,42	0,340	1,26	0,234	7.30*	70
Dječja umjetnička glazba	1,30	0,354	1,55	0,244	-8.29*	70
Popularna domaća glazba	1,58	0,384	1,83	0,320	-6.06*	70
Popularna strana glazba	1,75	0,357	1,91	0,260	-5.19*	70
Popularna glazba za djecu	1,67	0,225	1,76	0,224	-3.01*	70
Glazbe svijeta	1,27	0,385	1,37	0,402	-2.31*	70
Hrvatska tradicijska glazba	1,54	0,381	1,45	0,428	2.36*	70

*Značajnost na razini $p < 0.05$

Kako bi se ustanovilo utječu li aktivnosti zorskog pjevanja na formiranje glazbenih preferencija učenika pristupilo se analizi pojedinačnih rezultata obiju skupina

učenika u odnosu na rezultate prvog i drugog mjerenja. Analizirani su rezultati za obje skupine učenika te su u kasnijoj fazi obrade podatci uspoređeni.

Analizom rezultata učenika koji pohađaju dječji pjevački zbor utvrđeno je postojanje određenih razlika u stupnju glazbenih preferencija. Na deskriptivnoj razini kod svih glazbenih kategorija, osim kod hrvatske tradicijske glazbe, primjetan je rast stupnja svidanja u odnosu na prvo mjerenje (Grafički prikaz 4). Statistički značajna razlika ustanovljena je kod izražene preferencije prema hrvatskoj tradicijskoj glazbi ($t=2.73$, $p<0.05$), pri čemu su učenici koji pohađaju dječji zbor u prvom mjerenju ($M=2.70$) značajno više preferirali hrvatsku tradicijsku glazbu nego u drugom mjerenju ($M=2.34$) (Tablica 10).

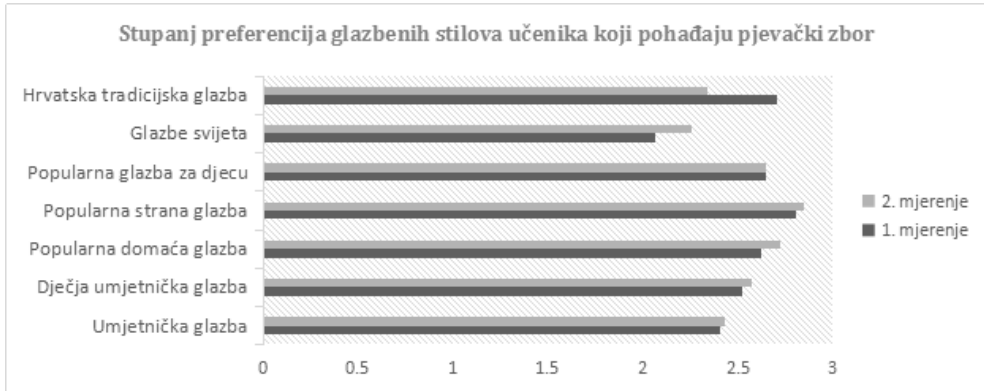
Tablica 10. Razlike u stupnju glazbenih preferencija i stupnju prepoznavanja prema kategorijama glazbenih stilova za djecu i učenike koji pohađaju dječji pjevački zbor između prve i druge točke mjerenja.

	Glazbene preferencije					
	1.točka mjerenja (N=32)		2.točka mjerenja (N=28)		t-test	Stupnjevi slobode
	M	SD	M	SD		
Umjetnička glazba	2,40	0,335	2,43	0,382	-0.44	31
Dječja umjetnička glazba	2,52	0,430	2,57	0,505	-0.56	31
Popularna domaća glazba	2,62	0,458	2,72	0,439	-1.28	31
Popularna strana glazba	2,80	0,356	2,84	0,465	0.12	31
Popularna glazba za djecu	2,64	0,347	2,64	0,381	0.15	31
Glazbe svijeta	2,06	0,564	2,25	0,609	-1.76	31
Hrvatska tradicijska glazba	2,70	0,399	2,34	0,766	2.73*	31
	Stupanj prepoznavanja					
	1.točka mjerenja (N=32)		2.točka mjerenja (N=28)		t – test	Stupnjevi slobode
	M	SD	M	SD		
Umjetnička glazba	1,47	0,218	1,29	0,241	3.99*	31
Dječja umjetnička glazba	1,27	0,276	1,55	0,241	-6.57*	31
Popularna domaća glazba	1,56	0,354	1,81	0,329	-4.29*	31
Popularna strana glazba	1,87	0,220	1,91	0,267	-0.84	31
Popularna glazba za djecu	1,72	0,183	1,77	0,256	-0.88	31
Glazbe svijeta	1,15	0,296	1,34	0,390	-2.61*	31
Hrvatska tradicijska glazba	1,59	0,198	1,44	0,416	2.04*	31

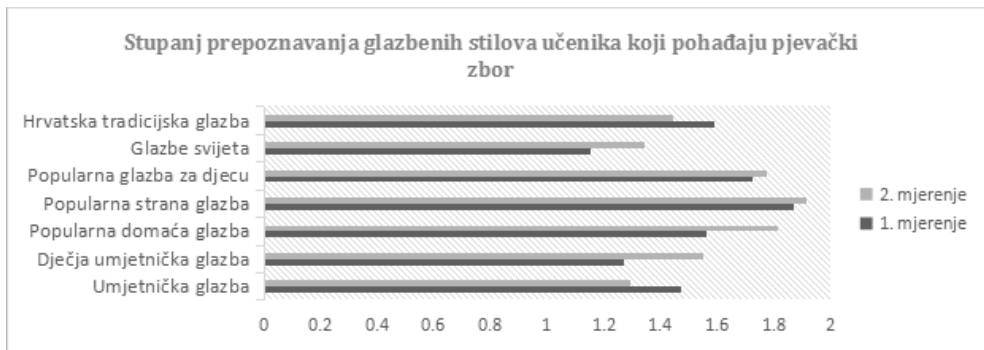
*Značajnost na razini $p < 0.05$

Također postoje značajne razlike i u stupnju prepoznavanja glazbenih stilova između prvog i drugog mjerenja. Statistički značajna razlika postoji u stupnju pre-

poznavanja umjetničke glazbe ($t=3.99, p<0.05$) i u stupnju prepoznavanja hrvatske tradicijske glazbe ($t=2.04, p<0.05$). Učenici u prvom mjerenju značajno više navode kako prepoznaju umjetničku glazbu ($M=1.47$) i hrvatsku tradicijsku glazbu ($M=1.59$) nego u drugom mjerenju, odnosno značajno se smanjio stupanj prepoznavanja u drugom mjerenju. Međutim, ostale značajne razlike idu u suprotnom smjeru gdje je došlo do značajnog povećanja stupnja prepoznavanja, pa tako učenici u drugom mjerenju značajno više navode kako prepoznaju dječju umjetničku glazbu ($M_2=1.55 > M_1=1.27$), popularnu domaću glazbu ($M_2=1.81 > M_1=1.56$) i glazbe svijeta ($M_2=1.34 > M_1=1.15$) (Grafički prikaz 5).

Grafički prikaz 4. Prikaz usporedbe glazbenih preferencija između 1. i 2. mjerenja kod učenika koji pohađaju pjevački zbor.

Grafički prikaz 5. Prikaz usporedbe stupnja prepoznavanja glazbenih stilova između 1. i 2. mjerenja kod učenika koji pohađaju pjevački zbor.

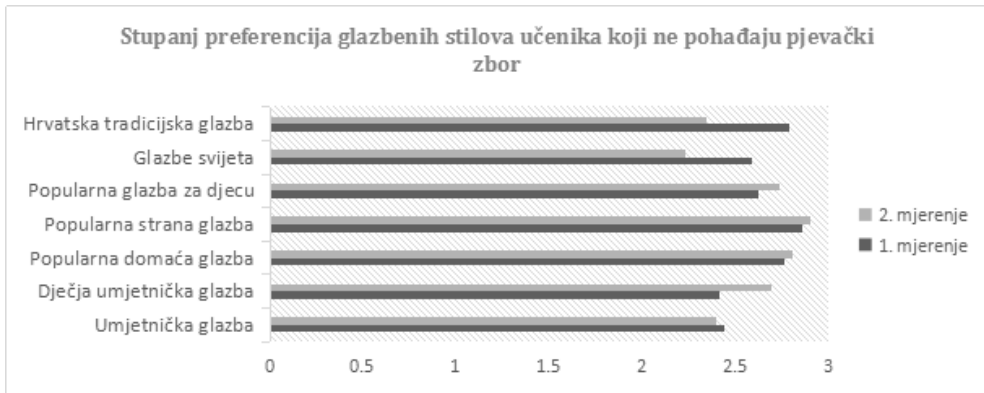
Kod rezultata učenika koji ne pohađaju dječji zbor također su uočene određene statistički značajne razlike u glazbenim preferencijama i stupnju prepoznavanja glazbenih stilova između prvog i drugog mjerenja (Tablica 11).

Tablica 11. Razlike u stupnju glazbenih preferencija i stupnju prepoznavanja prema kategorijama glazbenih stilova za djecu i učenike koji ne pohađaju dječji pjevački zbor između prve i druge točke mjerenja.

	Glazbene preferencije					
	1.točka mjerenja (N=39)		2.točka mjerenja (N=39)		t-test	Stupnjevi slobode
	M	SD	M	SD		
Umjetnička glazba	2,44	0,541	2,39	0,375	2.49*	38
Dječja umjetnička glazba	2,41	0,552	2,69	0,344	-4.54*	38
Popularna domaća glazba	2,76	0,407	2,80	0,440	0.14	38
Popularna strana glazba	2,85	0,328	2,90	0,338	-0.92	38
Popularna glazba za djecu	2,62	0,479	2,73	0,280	-2.45*	38
Glazbe svijeta	2,58	0,378	2,23	0,645	3.49*	38
Hrvatska tradicijska glazba	2,78	0,350	2,34	0,694	4.41*	38
	Stupanj prepoznavanja					
	1.točka mjerenja (N=39)		2.točka mjerenja (N=39)		t-test	Stupnjevi slobode
	M	SD	M	SD		
Umjetnička glazba	1,38	0,417	1,24	0,226	6.08*	38
Dječja umjetnička glazba	1,32	0,408	1,56	0,250	-5.49*	38
Popularna domaća glazba	1,59	0,409	1,84	0,315	-4.16*	38
Popularna strana glazba	1,64	0,413	1,91	0,256	-6.59*	38
Popularna glazba za djecu	1,63	0,248	1,75	0,191	-3.92*	38
Glazbe svijeta	1,37	0,424	1,40	0,416	-0.45	38
Hrvatska tradicijska glazba	1,51	0,483	1,46	0,443	0.71	38

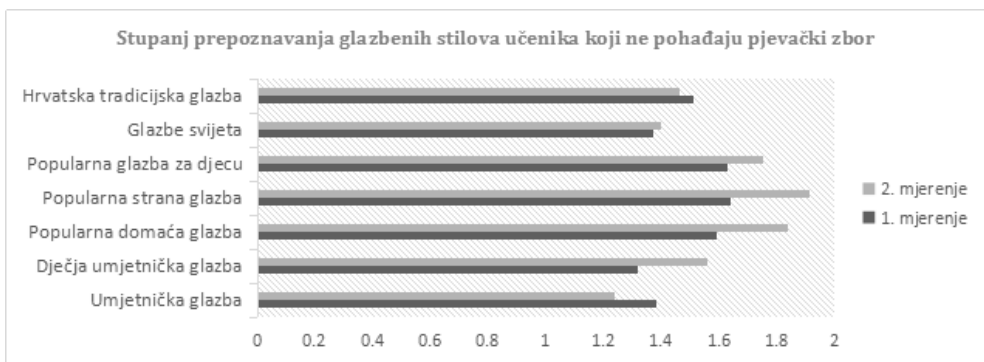
* Značajnost na razini $p < 0.05$

Zanimljivo je da su u prvom mjerenju ($M=2.44$) učenici koji ne pohađaju dječji zbor značajno više preferirali umjetničku glazbu ($t=2.49$, $p<0.05$) nego u drugom mjerenju ($M=2.39$), zatim glazbe svijeta ($M_1=2.58 > M_2=2.23$; $t=3.49$, $p<0.05$) te hrvatsku tradicijsku glazbu ($M_1=2.78 > M_2=2.34$; $t=4.41$, $p<0.05$), odnosno u drugom su im se mjerenju ti glazbeni stilovi značajno manje sviđali. S druge su strane učenici u drugom mjerenju značajno više naveli kako preferiraju dječju umjetničku glazbu ($M_2=2.69 > M_1=2.41$; $t=-4.54$, $p<0.05$) i popularnu glazbu za djecu ($M_2=2.73 > M_1=2.62$; $t=-2.45$, $p<0.05$) (Grafički prikaz 6).

Grafički prikaz 6. Prikaz usporedbe stupnja glazbenih preferencija između 1. i 2. mjerenja kod učenika koji ne pohađaju pjevački zbor.

Kod stupnja prepoznavanja kategorija glazbenih stilova postoje statistički značajne razlike između prvog i drugog mjerenja gotovo za sve kategorije, osim za prepoznavanje kategorija glazbi svijeta ($t=-0.45$, $p>0.05$) i hrvatske tradicijske glazbe ($t=0.71$, $p>0.05$). U drugom se mjerenju pokazalo kako učenici značajno manje prepoznaju umjetničku glazbu ($M_2=1.24 < M_1=1.38$; $t=6.08$, $p<0.05$) u odnosu na prvo mjerjenje. Također, značajne razlike postoje i u stupnju prepoznavanja dječje umjetničke glazbe, popularne domaće glazbe, popularne strane glazbe i popularne glazbe za djecu, no kod tih su glazbenih stilova učenici naveli kako su ih u značajno višem stupnju prepoznali u drugom mjerenju nego u prvom mjerenju, odnosno u značajno višem stupnju prepoznali su te glazbene stilove u drugom mjerenju. Tako učenici navode kako u značajno višem stupnju prepoznaju dječju umjetničku glazbu ($M_2=1.56 > M_1=1.32$; $t=-5.49$, $p<0.05$), popularnu domaću glazbu ($M_2=1.84 > M_1=1.59$; $t=-4.16$, $p<0.05$), popularnu stranu glazbu ($M_2=1.91 > M_1=1.64$; $t=-6.59$, $p<0.05$) i popularnu glazbu za djecu ($M_2=1.75 > M_1=1.63$; $t=-3.92$, $p<0.05$) u drugom mjerenju u odnosu na prvo mjerjenje (Grafički prikaz 7).

Grafički prikaz 7. Prikaz usporedbe stupnja prepoznavanja glazbenih stilova između 1. i 2. mjerenja kod učenika koji ne pohađaju pjevački zbor.

Na temelju iznesenih rezultata važno je istaknuti kako se dobiveni rezultati istraživanja koji ukazuju na moguće opadanje stupnja preferencije, prepoznavanja te posredno interesa prema umjetničkoj glazbi kod skupine učenika rane školske dobi koji nisu uključeni u aktivnosti zbornog pjevanja ne mogu ocijeniti zadovoljavajućim, osobito ako se uzme u obzir da je upoznavanje te u konačnici procjenjivanje i vrednovanje umjetničke glazbe temeljni cilj nastave glazbe u općeobrazovnim školama. Iako ovo istraživanje nije imalo za cilj utvrditi modele i postupke koji mogu dovesti do razvoja glazbenih preferencija prema određenim kategorijama glazbenih stilova, dobiveni rezultati mogu poslužiti kao smjernice za planiranje i aktivnije djelovanje u području zadržavanja i razvijanja sklonosti i zanimanja učenika prema glazbenoj raznolikosti ponuđenih glazbenih žanrova.

ZAKLJUČAK

Na temelju analize rezultata pojedinačnih istraživanja, ali i povezivanja i usporedbe rezultata istraživanja iz 2016. i 2017. godine može se zaključiti kako rad u neformalnim glazbenim aktivnostima kao što je pjevački zbor, iako mu to nije primarna funkcija, utječe na oblikovanje glazbenih preferencija učenika. Rezultati obaju istraživanja pokazali su da učenici koji pohađaju pjevački zbor iskazuju veći interes prema gotovo svim kategorijama istraženih glazbenih stilova (osim hrvatske tradicijske glazbe), a posebno u području umjetničke glazbe i umjetničke glazbe za djecu. Razlog tomu nalazi se u činjenici da su učenici koji i u slobodno vrijeme sudjeluju u strukturiranim glazbenim aktivnostima znatno češće izloženi raznolikim glazbenim sadržajima, pa tako i onima koji uključuju umjetničku glazbu. Takav je rezultat dobar putokaz glazbenim pedagogima na koji način ostvariti i poticati interes prema umjetničkoj glazbi, osobito ako se u obzir uzme i činjenica da je istraživanje pokazalo kako su djeca koja ne pohađaju zbornog pjevanje pri prvom mjerenju dok su još bila u ustanovi predškolskog odgoja bila otvorenija prema kategoriji umjetničke glazbe u odnosu na rezultate drugog mjerenja u vrijeme kada su započeli s glazbenim obrazovanjem u okviru nastave Glazbene kulture. Rezultati su također pokazali porast zanimanja prema svim vrstama popularne glazbe, što se može objasniti dostupnošću i snažnijim utjecajem medija koji jačaju kako djeca odrastaju, stoga ga nije potrebno dodatno razvijati na nastavi. Činjenica kako su obje skupine učenika pokazale porast sviđanja prema dječjoj umjetničkoj glazbi ide u prilog činjenici da je estetski odgoj moguće ostvariti putem sustavnijeg djelovanja upravo u tom području. Razlog porasta preferencija obiju skupina učenika prema dječjoj umjetničkoj glazbi možda leži u činjenici što su podjednako i u okviru pjevačkog zbora i u okviru nastave Glazbene kulture učenici češće bili izloženi toj vrsti glazbe.

Rezultatima istraživanja utvrđeno je da neformalne glazbene aktivnosti u okviru rada dječjih pjevačkih zborova mogu doprinijeti ostvarenju estetskih zadataka glazbenog odgoja, stoga je taj potencijal potrebno identificirati te primijeniti i u redovnoj nastavi Glazbene kulture.

LITERATURA

1. Adorno, W. T. (1972). *Dissonanzen*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 62–101.
2. Čudina-Obradović, M. (1991). *Nadarenost. Razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga.
3. Denac, O. (2004). Smisao glazbenog odgoja u cjelokupnom razvoju dječje osobnosti. *Informatologija*, 37 (3):177–268.
4. Dobrota, S. (2007). *Glazba i dijete*. Zrno, 77: 26–28.
5. Dobrota, S., i Reić Ercegovac, I. (2016). *Zašto volimo ono što slušamo: Glazbeno-pedagoški i psihologijski aspekti glazbenih preferencija*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
6. Flowers, P., J. (1988). The effects of teaching and learning experiences, tempo and mode on undergraduates and children's symphonic music preferences. *Journal of Research in Music Education*, 36 (1): 19–34.
7. Gordon, E. (1965). *Musical Aptitude Profile*. Boston: Houghton Mifflin.
8. Greer, R. D., Dorow, L. G., Wachhaus, G., & White, E. (1973). Adult approval and students' music selection behavior. *Journal of Research in Music Education*, 21: 345–354.
9. Hargreaves, D. J., North, A. C., Tarrant, M. (2006). Musical preference and taste in childhood and adolescence. U: G. E. McPherson, ur. *The child as musician: A handbook of musical development*. New York: oxford University Press. 135–154.
10. Hylton, J. (1995). *Comprehensive choral music education*. Engelwood Cliffs, New York: Prentice Hall
11. Jorgensen, E. (1994). Justifying music instructions in American public schools: An Historical Perspective. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 120: 17–31.
12. LeBlanc, A., Colman, J., McCrary, J., Sherrill, C., & Malin, S. (1988). Tempo preferences of different age music listeners. *Journal of Research in Music Education*, 36(3): 156–168.
13. LeBlanc, A., Sims, W., Siivola, C., & Obert, M. (1996). Music style preferences of different age listeners. *Journal of Research in Music Education*, 44(1): 49–59.
14. Manasteriotti, V. (1982). *Muzički odgoj na početnom stupnju, metodske upute za odgajatelje i nastavnike razredne nastave*. Zagreb: Školska knjiga.
15. Mirković-Radoš, K. (1996). *Psihologija muzike*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
16. Moelants, D. (2012). The Influence of an Audience on Performers: A Comparison Between Rehearsal and Concert Using Audio, Video and Movement Data. *Journal of New Music Research* 41(1): 67–78.
17. Montgomery, A. P. (1996). Effect of tempo on music preferences of children in elementary and middle school. *Journal of Research in Music Education*, 44: 134–146.
18. *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Pretraženo 28. rujna 2017. na: <http://public.mzos.hr/fgs.axd?id=14181>

19. Radočaj-Jerković, A. (2017). Zborsko pjevanje u odgoju i obrazovanju. Osijek: Ars Academica, Umjetnička akademija u Osijeku.
20. Reimer, B. (1997). Music's values. *Music Educators Journal*, 84(1): 1–9.
21. Rojko, P. (1996). Metodika nastave glazbe. Osijek: Pedagoški fakultet u Osijeku, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.
22. Rojko, P. (2012a). Metodika nastave glazbe. Teorijsko tematski aspekti. E-knjiga. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera.
23. Schwadron, A. (1967). Aesthetics: dimensions for music education. *Music Educators National Conference (U.S.)*
24. Sims, W. L. (1987). Effect of tempo on music preference of preschool through fourth grade children. In C.K. Madsen & C.A. Prickett (Eds.), *Applications of research in music behavior*. Tuscaloosa: The University of Alabama Press.
25. Svalina, V. (2015). Kurikulum nastave glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
26. Škojo, T., Radočaj-Jerković, A., Milinović, M. (2016). Utjecaj zborskoga pjevanja na razvoj glazbenih preferencija djece predškolske dobi. U: *Zbornik znanstvenih radova s Međunarodne znanstvene konferencije Globalne i lokalne perspektive pedagogije*, Jukić, R.; Bogatić, K.; Gazibara, S.; Pejaković, S.; Simel, S.; Nagy Varga, A.; Campbell-Barr, V. (ur.). Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku, 59–72.
27. Šulentić Begić, J., Bubalo, J. (2014). Glazbene sposobnosti učenika mlađe školske dobi. *Tonovi*, 64, 66-78.
28. Šulentić Begić, J., Vranješević, D. (2013). Dječji pjevački zbor mlađe školske dobi u osječkim osnovnim školama. *Školski vjesnik*, 61(2-3): 355–373.
29. Thomas, A. E. (2008). Growing Young Musicians: Ways Music Educators Can Reach Their Littlest Learners and Those Who Care for Them. *General Music Today*, 22(1): 13–18.
30. Vidulin-Orbanić, S. (2002). Pristup glazbi u prvim školskim godinama. *Tonovi*, 40 1: 49–55.
31. Wapnick, J. (1980). Pitch, tempo, and timbral preferences in recorded piano music. *Journal of Research in Music Education*, 28: 43–58.
32. Zenatti, A. (1993). Children's musical cognition and taste. U: T. J. Tighe i W. J. Dowling, ur. *Psychology and Music: The understandig of melody and rhythm*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Asociates. 177–196.

CHOIR SINGING AS A FORM ON INFORMAL TEACHING AND ITS INFLUENCE ON FORMING CHILDREN'S MUSICAL PREFERENCES

Abstract:*In a ten-year application of the open model in class of Music Culture, during elementary school education, except for listening to music and the acquiring of musical content, singing was opted as the activity chosen the most. The interest for this activity in lower grades is connected to the systematical and quality implementation of singing in preschool institutions and in choir activities.*

Organized choir activities as part of non-formal music teaching, due to their numerous positive characteristics, are the most present form of extracurricular acquisition of musical knowledge and the development of musical capabilities in preschool children and students. In choir activities, the students' musical preferences are influenced through the musical and singing development, as well as their attitudes on aesthetically worthy music.

This work represents longitudinal research which was spent in a time range of one year, with the goal of inquiring the musical preferences of elementary education students and determining the influence of structural music education in choir singing on musical preferences.

Keywords: *informal music teaching, choir activities, musical preferences*